

BED2 : Gruppesamling 4

NORGES HANDELSHØYSKOLE

Eksamensvårsemesteret 2014

Kurskode: BED020

Tittel: Finansregnskap

Dato: 17. juni 2014

Kl. 0900 - 1200

Faglærer går ikke rundt i eksamsens lokalene, men kan kontaktes av eksamensvakten på tlf. 71 21 42 36

Hjelpebidiller til eksamen

Kalkulator: JA: X

(i tråd med retningslinjer for bruk av kalkulator, jf. Utfullende bestemmelser til Forskrift om eksamen ved Norges Handelshøyskole (fulltidsstudiene))

Andre hjelpebidiller tillatt:

Rentetabeller

Norske lover og forskrifter (Alle typer av lov- og forskriftssamlinger er tillatt, men ikke egen utskrift fra lovdata og lignende).

Eksamensoppgaven består av 3 sider, inkludert denne.

Oppgave 1

For en handelsbedrift som utarbeider finansregnskap etter norsk regulering, har vi disse opplysningene for regnskapsåret:

- Årets varesalg: 100 millioner
  - Årets utgifter til varekjøp: 60 millioner
  - Varebeholdning 31.12 i fjor til innkjøpspris: 10 millioner
  - Varebeholdning 31.12 i år til innkjøpspris: 30 millioner
  - Forventet netto salgsverdi av varebeholdningen 31.12 i fjor: 15 millioner
  - Forventet netto salgsverdi av varebeholdningen 31.12 i år: 25 millioner
- a) Beregn tall som skal rapporteres i årets finansregnskap. Hva heter den resultatmodellen du har brukt, og hva er det som kjennetegner den?
- b) Beregn solgte varers bruttofortjeneste i prosent. Hva brukes dette nøkkeltallet til?
- c) Anta at bedriften kalkulerer nyinnkjøpte varer med 200 % avanse. Beregn den avansen som er oppnådd på solgte varer dette året, og angi mulige årsaker til at den er lavere enn 200 %.
- d) Beregn varelagerets omløpshastighet og den gjennomsnittlige lagringstiden. Hva brukes disse nøkkeltallene til?
- e) Beregn skattepliktig vareresultat, og forklar hva som er forskjellen i forhold til det vareresultatet som rapporteres i finansregnskapet.

Tenk deg nå at bedriften ikke driver med varehandel, men derimot med aksjehandel på Oslo Børs. Ellers gjelder opplysningene gitt innledningsvis helt tilsvarende. Dvs. at årets aksjesalg er 100 millioner, årets aksjekjøp er 60 millioner osv.

- f) Anta at bedriften ikke er et lite foretak. Dersom visse betingelser er oppfylt krever nå regnskapsloven at det skal rapporteres etter en annen modell enn den som gjelder for varer. Hvilke betingelser er det?

Anta at betingelsene er oppfylt, og beregn det aksjeresultatet som må presenteres i finansregnskapet.

Oppgave 2 ✓

Et investeringsselskap, M AS, stiftes i slutten av år 13 med en egenkapital (aksjekapital) på 1 000 000. Den 31.12 år 13 tar M opp et lån på 500 000 og samtidig kjøpes 75 % av aksjene i selskap D for 1 062 000. Selskap D har dette sammendradde regnskapet for år 13:

Resultatregnskap	År 13	Balanse 31.12 år 13			
Salgsinntekt	3 000 000	Driftsmidler	500 000	Aksjekapital	500 000
Varekostnad	2 000 000	Varer	1 000 000	Annen egenkapital	600 000
Avskrivning	100 000	Bankinnskudd	300 000	Utsatt skatt	47 000
Annen driftskostnad	500 000	Sum	1 800 000	Betalbar skatt	110 000
Renteinntekt	15 000			Leverandørgjeld	100 000
Rentekostnad	55 000			Lån	443 000
Resultat før skatt	360 000			Sum	1 800 000
Skattekostnad	100 000				
Årsresultat	260 000				

På oppkjøpstidspunktet er det merverdier i identifiserbare eiendeler i selskap D. Merverdi i varer er 100 000, og merverdi i driftsmidler er 200 000. Skattesatsen er 28 %. EKD ↗ Merverdi-analyse for å finne GW

- ✓ a) Utarbeid konsernregnskap for år 13.

I år 14 har M og D slike regnskaper:

Resultatregnskaper for år 14		Balanser 31.12 år 14		
	Selskap D	Selskap M	Selskap D	Selskap M
Salgsinntekt	3 200 000		Aksjer i D	1 062 000
Varekostnad	2 150 000		Utsatt skattefordel	7 000
Avskrivning	100 000		Driftsmidler (*)	600 000
Annen driftskostnad	550 000		Varer	1 200 000
Renteinntekt	20 000	25 000	Bankinnskudd	117 000
Rentekostnad	50 000	50 000	Sum	1 917 000
Resultat før skatt	370 000	-25 000	Aksjekapital	500 000
Skattekostnad	105 000	-7 000	Annen egenkapital	865 000
Årsresultat	265 000	-18 000	Utsatt skattegjeld	37 000
(*) Det er ikke solgte driftsmidler i år 14.			Betalbar skattegjeld	115 000
			Leverandørgjeld	150 000
			Lån	250 000
			Sum	1 917 000
				1 482 000

- ✓ b) Utarbeid konsernregnskap for år 14.
- ✓ c) Beregn konsernets rentabilitet etter skatt i år 14
- ✓ d) Hvilken rentabilitet etter skatt mener du aksjonærerne i selskap M har oppnådd i år 14?
- ✓ e) Utarbeid en informativ kontantstrømoppstilling for konsernet i år 14. Ta hensyn til denne opplysningen som gjelder både inn- og utgående balanse :

80 % av leverandørgjelden knytter seg til varekjøp og 20 % til kjøp av diverse tjenester. Ande drifts-hosmader

Datter og mor har hver sin balanse / regnskap.
I tillegg utarbeides konsernregnskap.

① Menverdianalyse : Verdierredning av datter

EKD (balansført i datters balanse)

Til balansen VB

- + Menverdier i identifiserbare eiendeler
- Utsatt skatt på menverdier → NB! Til balansen VB
- = Substansverdien av EKD
- X % minoritetsinteresser
- = Y % majoritetsandel

Faktisk tilgjengelighet for Y %

Differanse = Betalt goodwill etter RL § 5-7

Til balansen VB

② Nye kostnader skal resultatføres i konsem-RR.

→ Avskriving GW : avslunns over 5 år etter RL § 7-14

→ Avskriving menverdier driftsmidler (anleggsmidler)

$$\frac{IB \ DM}{\text{Årsavslutning}} = \text{gjenværende levetid}$$

→ Kostnadsføring menverdier i omleggsmidler

NB! Påvirker også VB!

- ③ Datters årsresultat
- NB! ÷ GW !!!
- Datters kostnadskorrekjoner etter skatt (Samlet nye kostnader fra menverdiene × S)
  - = Grunnlag for minoritetsandel
  - X % minoritetsandel = 0, X • grunnlag
- For å finne datters del av konsernresultat!

BED2 : Gruppesamling 4

Eksamens våren 2014 : Oppgave 2

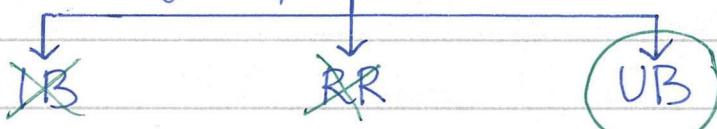
Investeringsselskap M AS stiftes i slutten av år 13

2a) Konsernregnskap for år 13

De tre mest sentrale eksamensemmene er :

- Konsernregnskap
- Rentabilitet
- Kontantsstrøm

Konsernregnskapet består av 3 deler :

Oppgaven ber om
om UB siden M AS
stiftes i slutten av år 13

- ⇒ For selskaper som eier mer enn 50 % av et selskap
⇒ Et konsolidert ressursregnskap over alt selskapet
kontrollerer (ikke eier).

Ellersom det eksisterer mer verdier i identifiserbare eiendeler
i selskap D, starter vi med å regne ut denne goodwill-
verdien.

Goodwill : RL § 5-7

Goodwill er differansen mellom anskaffelseskost ved kjøp av en virksomhet og virkelig verdi av identifiserte eiendeler og gjeld i virksomheten. Goodwill skal vurderes etter vurderingsregelen for anleggsmidler i § 5-3.

Goodwillberegning

Balanseført EK _d	=	500 + 600 = 1100
+ Merverdi varer *		100
+ Merverdi driftsmidler *		200
- Utbatt skatt på merverdi 28% = $300 \cdot 0,28 = 84$		
= Substansverdien av egenkapitalen		1316
- 25% minoritetsinteresser		329
= 75% majoritetsandel		987
Faktisk kjøropsis for 75%		1062
Differanse = Betalt goodwill RL § 5-7		75*

* Kostnadsfors når varene salges i år 14

* Gjenværende avkommingstid = $500 : 100 = 5$ år

* Goodwill avskrives linjert over 5 år etter RL § 7-14

• Merverdi

Pålitelighet vs prisen

Norge → HK

Ulandet → VV

Avvik mellom HK og det eiendelen egentlig er verdt

- Utbatt skatt

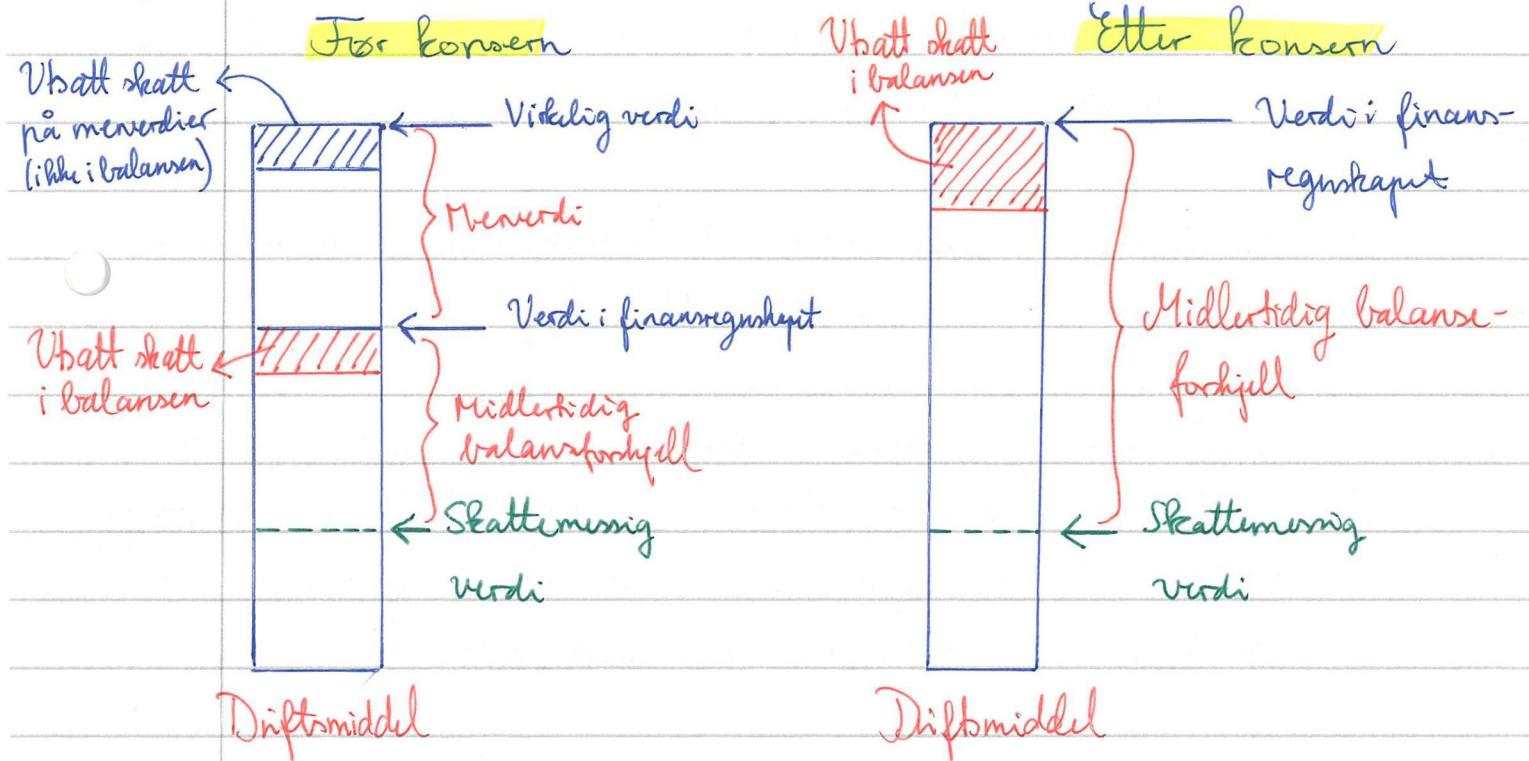
To regnskaper: skatteregnskapet og finansregnskapet

↳ skattemessig

↳ driftmessig

⇒ Et i balansen er mer verdt i finansregnskapet enn i skatteregnskapet. Pga høyre avskrivninger i finansregnskapet (lineære avskrivninger) ⇒ høyere kostnader
 ⇒ lavere skattmessig resultat ⇒ lavere skatt enn i skatteregnskapet (som bruker saldoavskrivninger).

Differansen mellom skatten i finansregnskapet og skatteregnskapet heter utsatt skatt!

- Goodwill; definert etter RL § 5-7

En selskapstil.

Når et investeringsselskap er villig til å betale mer for et selskap enn summen av eindelene til dette selskapet.

Goodwill er differansen mellom det man faktisk betaler for et selskap, og den verdien som er konkretisert i selskapets eindelar.

Tre hilder til goodwill:

(1) Integrasjonseffekter pga synergieffekter i de konsoliderte selskapene

(2) Immaterielle eindeler man ikke har lov til å vurdere i finansregnskapet

(3) Inntjeningsmerverdi: Eindelen i fremtiden tjener mer enn de er verdt i dag

Når man utarbeider konsernregnskapet må vi summere mors og datters selskapsregnskap, korrigere for dobbeltpostninger, samt inkludere goodwill-verdien som tidligere ble utregnet.

Konsernregnskap for år 13: M + D + Merverdi

Konsenregnskap et år 13: UB (M+D+Menord)

Eiendeler

M + D + Menordi

Goodwill	(0 + 0 + 75)	=	75
Driftsmidler	(0 + 500 + 200)	=	700
Varer	(0 + 1000 + 100)	=	1100
Bankinnskudd	(1000 + 500 - 1062 + 300 + 0)	=	738
Sum	<i>Mor har også kontanter!</i>		<u>2613</u>

EK og GJ

EK _{mas}	Aksjekapital	1000 *
	Opprettet EK	0
EK _{min}	[Minonterandel]	329
Utbatt skatt	(0 + 47 + 84)	= 131
Betalbar skatt	(0 + 110 + 0)	= 110
Leverandørgjeld	(0 + 100 + 0)	= 100
Lin	(500 + 443 + 0)	= 943
Sum		<u>2613</u>

EK er alltid lik mor på oppkjøpsstidspunkt!

Når vi summerer mors og datters selvregnskap må vi alltid eliminere aksjer i datterselskapet mot beholdt EK på oppkjøpsstidspunktet.

2b) Konsensregnskapet år 14

Vi har VB 13 og dermed IB 14. Vi begynner dermed med resultatregnskapet.

1) Salgsinntekt = $3200 + 0 + 0 = 3200$ Ingen Rorbyjon

2) Varekostnad = Her må vi komigere for menverdiene. Vi antar at hele varelaget er solgt innen et år. Dermed må menverdien kostnadsføres.

$$= 2150 + 0 + 100 = 2250$$

3) Avskriving driftsmidler = Menverdien avskrives etter gjenværende levetid som er 5 år $\Rightarrow \frac{DM}{Avskriving} = \frac{500}{100} = 5$ år
menverdi

Konsens avskrivninger er dermed : $100 + 0 + \frac{200}{500} = 140$

4) Avskriving goodwill = Goodwill avskrives over 5 år
Bruikbare annuit er oppgitt, jf. RL § 7-14.

$$0+0+\frac{75}{5} = 15$$

Avskriver GW pga forlighetsprinsippet og sammenstillingsprinsippet.

5) Annen driftskostnad = $(550 + 0 + 0) = 550$

6) Rentearntekt = $(20 + 25 + 0) = 45$

7) Renthøstnad $(50+50) = 100$

NB! 8) Skatt : Økte kostnader gir redusert resultat før skatt $\rightarrow$ lavere skattekostnad

Økte kostnader : $100 + 40 = 140$

Merk! Goodwill er ikke med førdi vi ikke skatter på GW da det er en ukonkretisert post! GW er nemlig en ikke-identifiserbar (immateriell) eiendel. Det er en etter-skatt post vi ikke klarer å identifisere.

Økte kostnader på 140 gir derfor et redusert resultat før skatt av tilsvarende størrelse.

Redusert resultat før skatt = 140

* Redusert skatt = $140 \cdot 0,28 = 39,2$

Konsensuts skatt = $105 - 7 - 39,2 = 58,8$

* 28% av det nye resultatet utgjør den reduserte skatten

Husk i summer både mor, datters og merverdiene regnes opp.

$M + D + M$ erverdier $\Rightarrow$ Legger grunnlaget for utarbeidelsen av konsensregnskapet
 $(IB + RR + UB)$

Resultatregnskap år 14

Salgsinntekt	3200
- Varekostnad	2250
- avskrimning DM	140
- avskrimning GW	15
- ADK	550
+ renteinntekt	45
= rentekostnad	100
= Resultat før skatt	190
- Skatt	58,8
= Konsernresultat	131,2
{ - Minoritbandel	41,1
= Majoritstrandel	90,1

NB!

Minoritbandel : Minoritet skal ha 25% av datters bidrag.

$$1-5 = 1-0,25 = 0,75$$

NB!
Klarmeld
ehmanns
feil

Datters årsresultat	265
= Datters kostnadskorrigører etter skatt	$140 \cdot 0,75 = 105,8$
= Grunnlag for minoritstrandel	164,2
25% minoritstrandel	$0,25 \cdot 164,2 = 41,05$

Mest relevant : Kapittel 5 + Kontantstromoppstilling

NB!! Datters årsresultat er grunnlaget for minoritstrandelen. Minoriteten bryr seg kun om datter !!

På eksamen: bruk den direkte måten for å regne ut kontantstrømmen.

Utgående balanse är 14

Eiendeler

Goodwill: Avskrivt med 15 i løpet av året. Ingen nye vekstpotensialer.

$$75 - 15 = 60$$

$$\begin{array}{r} \text{IB} \\ 500 + 200 - \\ 100 = 600 \\ \text{VB} \end{array}$$

Driftsmidler: Siden det ikke er solgt driftsmidler må datter ha investert for 200* i løpet av året. Balanseverdien er derfor 600. Av merværdiene er 40 avskrevet.
→ 160 av merværdiene er igjen.

$$\text{Beregning} = 600 + \textcolor{yellow}{160} = 760$$

$\uparrow$ $\uparrow$
VB   Legg til
justerte merværdier

Varer: Ikke lengre merværdier: $1200 + 0 = 1200$

Bankinnskudd: $117 + 413 = 530$

EK og GJ

Aksjekapital: 1000 upåvirket

Oppfjent EK: Legger til majoritasandel av konsern-

resultat $\rightarrow +90,1$

Minontebandel: Legger til minontebandel av datters årsresultat. $329 + 41,1 = 370,1$

NB! Utatt skatt: Komiget uttatt skatt tilbarer 28% av merverdiene som er igjen! $160 \cdot 0,28 = 44,8$
Husk at GW er en etter-skatt post!!

NB! Utatt skattefordel er motpost til uttatt skatt
 $\rightarrow -\underbrace{7}_{\text{Morskattbostad}} + 37 + 44,8 = 74,8$

Betalbar skatt: $115 + 0 = 115$

Leverandørgjeld: $150 + 0 = 150$

Lån: $250 + 500 = 750$

Merverdi og uttatt skatt er to sider av samme sak!

Negativt resultat gir en skattefordel i fremtiden.
(Man vil aldri kunne få utbetalte penger av staten, men en skattefordel blir en fôring i balansen, som fremkommer av posten "uttatt skattefordel".
 $\Rightarrow$ en eiendel)

Konsernregnskapet år 14 : UB (M+D+Menverdi)

Eiendeler

Goodwill	(75 - 15)	=	60
Driftmidler	(200 - 40)	=	760
Varer		=	1200
<u>Bankinnskudd</u>	<u>(117 + 413)</u>	=	<u>530</u>
<u>Sum</u>			<u>2550</u>

EK og GJ

EK _{mas}	Aksjekapital	1000
	Opprettet EK	90,1
EK _{min}	(329 + 41,1)	= 370,1
* Utbatt skatt (-7 + 37 + 44,8) ^{NB!}	= 74,8	→ Inkluder skatt på menverdien.
Betalbar skatt (115 + 0)	= 115	
Giverandtgjeld (150 + 0)	= 150	
Lån (250 + 500)	= 750	
<u>Sum</u>		<u>2550</u>

2c) Konsernets rentabilitet etter skatt

$$\text{Rentalisitet ES} = \underline{\text{ORES} + (\text{RK} (1-s))}$$

Konsensutfallt → Gjennomsnittlig brendet kapital
 TB når ikke annet er oppgitt

$$\text{Rentalabilitet ES} = \frac{131,2 + (100 \cdot 0,72)}{2613} = \underline{\underline{0,0777}}$$

$$TKR_{FS} = \frac{ORFS + RK}{TK}$$

$$TKR_{ES} = \frac{ORES + (RK \cdot (1-s))}{TK}$$

2d) Rentalabilitet ES = Majoritetsandel av resultatet
EK_MAJ (IB !)

$$= \frac{90,1}{1000} = \underline{\underline{0,0901}}$$

2e) kontantstrømoppstilling for år 14

Utbetalinger til varer → Tørteg

Steg 1: $\text{Varer IB} + \text{Varejsp} - \text{Varekostnad} = \text{Varer UB}$
 $1100 + x - 2250 = 1200$

$$x = 2350$$

→ men varejsp er på kreditt slik at
 varejsp $\neq$ utbetalinger

Steg 2: $\text{IB LG} + \text{Varejsp} - \text{utbetalinger} = \text{UB LG}$
 $(0,8 \cdot 160) + 2350 - x = (0,8 \cdot 150)$

→ 80% av LG knytter seg til varejsp

$$x = 2310$$

Utbetalings annen driftskostnad

$$\begin{aligned} \text{ADK IB} + \text{Kjøp av tjenester} - \text{Betaling} &= \text{ADK UB} \\ (0,2 \cdot 100) + 550 - x &= (0,2 \cdot 150) \\ x &= 540 \end{aligned}$$

Skattentebtaling

$$\begin{aligned} (\text{VSG} + \text{BSG}) \text{ IB} + \text{Ny skattekostnad} - \text{betalt skatt} &= (\text{VSG} + \text{BSG}) \text{ UB} \\ (131 + 110) + 58,8 - x &= (74,8 + 115) \\ x &= 110 \text{ (utbetalte)} \end{aligned}$$

Innbetaling fra salg

$$\begin{aligned} \text{VL IB} + \text{Værsalg} - \text{innbetaling} &= \text{VL UB} \\ 1100 + 3200 - x &= 1200 \\ x &= 3100 \end{aligned}$$

Kontantstromoppstilling

Seksjon 1

	Salg			3200
-	Varer : 2250 - $\frac{VL}{IB}$ $\frac{VL}{UB}$ $\frac{LG}{IB}$ $\frac{LG}{UB}$			2310
-	Avdanning DM	ingen utbetalning		0
-	Avdanning GW	ingen utbetalning		0
-	Annen driftskostnad : $550 + \frac{LG}{IB} + \frac{LG}{UB}$			= 540
Norsk praksis	+ rentekinntekt			45
- rentekostnad	$[USG + BSG]_{VB}$ $[USG + BSG]_{IB}$			100
- skattekostnad : $58,8 - (74,8 + 115) + (131 + 110)$				= 110
	Sum KS ^{OA}			185

Seksjon 2

	VB	IB	avdanner	
Kjøp av driftsmidler	(760 - $\overbrace{(500+200)}^{\downarrow} - 140$)			= 200
Sum KS ^{IA}				- 200

Seksjon 3

Nedbetalt løn	: $943 - 750$	193
Sum KS ^{FA}		- 193

$$\begin{aligned} \text{Sum kontantstrom} &: KS^{OA} + KS^{IA} + KS^{FA} = -208 \\ &+ KB_{IB} \\ &= KB_{VB} \end{aligned}$$

Sjekk alltid at $KS = \Delta KB = KB_{VB} - KB_{IB}$